

Forhandlinger i Stortinget nr. 2.

9

1960. 3. okt. — Åpning av det 105. ordentlige Storting.

Presidenten: Andre forslag er ikke fremkommet. Presidenten foreslår at man bruker vanlig voteringsmåte — og anser det som bifalt.

Votering:

Bortens forslag bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten foreslår at de innkalte vararepresentanter husmor Tora Øyna, gårdbruker Jørgen Marius Langlo og Hans Bromstad innvelges i Lagtinget under representantene Haugelands, Hareides og Holes permisjon. — Det anses bifalt.

Presidenten foreslår at Stortinget nå avbryter sine forhandlinger, slik at avdelingene kan tre sammen og velge embetsmenn — og anser det som bifalt.

Møtet hevet kl. 11.10.

Videre foreslår presidenten at han får bemyndigelse til å oppnevne en deputasjon på 7 medlemmer til å motta Kongen ved Stortingets åpning — og anses det som bifalt.

Som deputasjon oppnevnes: Halvor Bunkholt, formann, Harald Selås, Torkell Tande, Eigil Liane, Peder Jacobsen, Ingvald Jaklin og Nils Jacobsen.

Presidenten ber videre om Stortingets bemyndigelse for Presidentskapet til etter alminnelig praksis å utføre forskjellige forretninger som tilligger Presidentskapet, og foreslår at Presidentskapet bemyndiges til å la oppta og redigere debattene i Stortinget og dets avdelinger i samsvar med den gitte instruks, samt til enhver tid å treffe de bestemmelser som måtte kreves i anledning av utgivelsen av «Stortingstidende», innstillinger, dokumenter, og lover. — Denne bemyndigelse anses gitt.

Møtet hevet kl. 11.35.

Stortinget gjenopptok sine forhandlinger kl. 11.30.

Langhelle inntok igjen presidentplassen.

Der referertes:

1. (1) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har konstituert seg og valgt embetsmenn.
2. (2) Odelstingets presidentskap melder at Odelstinget har konstituert seg og valgt embetsmenn.

Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.

Presidenten: Norges 105. ordentlige Stortinget er dermed lovlig konstituert.

Presidenten foreslår at underretning om dette sendes Kongen gjennom Regjeringens sjef, slik at denne kan innhente Kongens bestemmelse om tiden for Stortingets åpning — og anser det som bifalt.

Tidspunktet for åpningen vil senere bli slått opp på tavlene.

Presidenten ber om bemyndigelse til, etter at Stortinget er erklært åpnet, og etter at trontalen og beretningen om rikets tilstand er overlevert, å utbringe det vanlige ønske for Kongen og fedrelandet — og anser denne bemyndigelse som gitt.

Møte mandag den 3. oktober kl. 13.

President: Langhelle.

Åpning av det 105. ordentlige Storting.

Mottatt av den dertil oppnevnte deputasjon innfant Hans Majestet Kongen seg kl. 13 i Stortinget, ledsaget av Regjeringens medlemmer og en prosesjon av sivile og militære embetsmenn.

Hans Majestet Kongen leste opp følgende trontale:

Herr President, Folkets representanter.

Jeg hilser Stortinget velkommen til ansvarsfull gjerning og ønsker at den må bli til gagn for Fedrelandet.

Norge vil som hittil aktivt ta del i det internasjonale samarbeid for å trygge freden. Under den vedvarende spenning i verden som skaper angst og uro blant folkene, anser Regjeringen det for påtrengende nødvendig at tvistespørsmålene søkes løst gjennom nye forhandlinger. Norge vil aktivt støtte opp om effektive tiltak for dette formål. Regjeringen ser det som særlig viktig at forhandlingene om

nedrustning blir gjenopptatt, og den vil støtte realistiske forslag som tar sikte på internasjonal nedrustning såvel når det gjelder kjernefysiske som konvensjonelle våpen.

Norge betrakter De forente nasjoner som det viktigste internasjonale samarbeidsorgan og vil støtte alt arbeid som kan øke organisasjonens effektivitet. Norge vil i De forente nasjoner arbeide for å få respektert folkenes rett til selv å bestemme over sin skjebne. Sammen med de øvrige medlemsland vil Norge ta sin del av byrdene for å hjelpe utviklingslandene fram til et tryggere økonomisk og sosialt grunnlag og til uavhengighet og selvstendighet.

De forhold som rår i verden, gjør det nødvendig for Norge å trygge sin sikkerhet gjennom medlemskap i Atlanterhavspaktens organisasjon. Norge vil fortsette arbeidet for å styrke samholdet innen denne forsvarsorganisasjon.

Arbeidet med å holde vårt forsvar i tidsmessig stand vil bli ført videre. Det vil bli lagt fram for Stortinget forslag om et nybyggingsprogram for Marinen med sikte på å styrke det sjømilitære forsvar. En melding om utbygging og effektivisering av Sivilforsvaret vil bli lagt fram.

Regjeringen vil i samarbeid med arbeids- og næringslivets organisasjoner medvirke til den omstilling av produksjon og omsetning som Norges deltakelse i Det europeiske frihandelsforbund gjør nødvendig.

Norge ville støtte arbeidet for å forene Det europeiske frihandelsforbund og Det europeiske fellesmarked.

Regjeringen tar sikte på å fremme økonomiske samarbeidstiltak i Norden.

For å sikre fortsatt planmessig utbygging av landet vil Regjeringen legge fram for Stortinget et langtidsprogram for 1962—1965.

Regjeringens økonomiske politikk vil bli lagt opp med sikte på full sysselsetting og fortsatt sterk vekst i landets økonomi.

For å fremme en raskere utbygging av næringslivet i de hittil svakt utbygde strøk av landet foreslår Regjeringen opprettet et Distriktenes Utbyggingsfond. Dette fond skal føre videre virksomheten til Utbyggingsfondet for Nord-Norge og Arbeidsløsetrygdas Utbyggingsfond, og skal tilføres ytterligere kapital. Den første bevilgning er ført opp på statsbudsjettet for 1961.

Regjeringen vil legge stor vekt på tiltak som kan øke mobiliteten på arbeidsmarkedet.

Under de nye markedsdannelser i Europa er det særlig påkrevd å unngå en innenlandsk pris- og kostnadsutvikling som svekker vår konkurransevne overfor utlandet.

De samlede investeringer vil bli holdt på et

høyt nivå. Det vil bli lagt særlig vekt på å fremme investeringer i industrien og grunnlagsinvesteringer i undervisning og forskning, samferdsel og kraftutbygging. Det høye investeringsnivået gjør det nødvendig å opprettholde høy offentlig og privat sparing og å øke tilgangen av utenlandsk kapital.

Vår penge- og kredittpolitikk vil bli utformet i samsvar med en rammeavtale som er inngått med de private kredittinstitusjoner for perioden 1960—1964.

Stortinget vil få seg forelagt forslag til nye lover om sparebanker og forretningsbanker.

Det vil bli lagt fram for Stortinget en melding som gir en samlet vurdering av skatter, avgifter og trygdepremier, og en melding om skatteutjammingskomiteens innstilling.

Kraftutbygging vil bli fortsatt i et høyt tempo, og en plan for de nærmeste år vil bli lagt fram for Stortinget.

Den raske utbygging av landets stamlinjennett vil bli fortsatt. For å skaffe midler til utbygging av stamlinjer og krafttilførsel til strømløse distrikter vil Regjeringen foreslå forlenget den midlertidige avgift på forbruk av elektrisk energi.

Regjeringen vil sende Stortinget forslag om reising av et koksverk i Mo for utnytting av Svalbard-kull, og om etablering av et selskap for bygging av en kraftpapirfabrikk i Kirkenesområdet. Regjeringen arbeider med spørsmålet om en betydelig utvidelse av produksjonen av aluminium og om Statens medvirkning ved bygging av en havn på Verdalsøra i forbindelse med anlegg av en ny karbidfabrikk. Planer om en ytterligere utvidelse av Jernverkets produksjonskapasitet er under arbeid, og spørsmålet om ordinær drift ved Rana Gruber blir utredet.

Fondet for nye industrielle tiltak vil bli foreslått omorganisert og utvidet, og veiledningstjenesten i distriktene foreslått utbygget.

Regjeringen vil oppnevne utvalg til å utrede spørsmålet om naturfredning og om tiltak mot forurensningen av våre vassdrag og fjorder.

Jordbrukets driftskredittordning vil bli tatt opp til ny vurdering.

Vegledningstjenesten i jord- og hagebruk vil bli styrket og effektivisert med særlig vekt på driftsøkonomi.

Regjeringen vil støtte byggeteknisk forskning og utprøving av nye konstruksjoner og planløsninger med tanke på å redusere byggekostnadene for driftsbygg i jordbruket.

Spørsmålet om å bygge ut og samordne opplæringen og forskningen når det gjelder foredling av jordbrukets produkter, vil bli tatt opp.

Regjeringen vil legge fram for Stortinget melding om jordbrukspolitikken, melding om

skogpolitikken og forslag til endring av lov om skogvern.

Regjeringen vil foreslå for Stortinget at Norges fiskerigrense blir utvidet og at utvidelsen gjennomføres i 1961. Bruksvakholdet vil bli styrket. Arbeidet for å beskytte fiskebestanden vil bli forsterket.

Det vil bli truffet ytterligere tiltak med sikte på å bedre lønnsomheten og sikre større stabilitet i fiskerinæringen. Det vil bli fremmet forslag om forhøyelse av den garanterte minstelott for fiskere.

Støttetiltak for fiskerinæringen vil bli gjennomført ved ytterligere reduksjon av driftskostningene. Det vil bli lagt vekt på å utforme hensiktsmessige regler for driftskreditten til fiskerne.

På grunn av nedgangen i fangstkvantum vil det bli lagt vekt på tiltak som kan føre til bedre anvendelse og høyere foredling av fangstene. Filetindustriens råstoffbehov vil bli viet særlig oppmerksomhet.

De problemer som reiser seg som følge av svikten i vintersildfisket er under utredning og vil bli behandlet i 1961.

Regjeringen legger stor vekt på utbyggingen av kommunikasjonene. Det høye nivå vegbyggingen er kommet opp på vil bli ytterligere noe hevet ved en betydelig øking av de ordinære vegbevilgninger.

Statsbanenes investeringer vil bli økt som ledd i gjennomføringen av Statsbanenes rasjonaliseringsplan. Den raske utbygging av Fornebu flyplass vil bli fortsatt. Tempoet i Telefon- og telegrafverkets utbyggingsarbeider foreslås økt ytterligere.

Boligbyggingen vil fortsatt bli gitt høy prioritet. Arbeidet for å fremme rasjonaliserings tiltak og en bedre planlegging av boligstrøkene vil bli ført videre.

Regjeringen vil legge fram for Stortinget retningslinjer for kommuneinndelingen for byer med nabokommuner.

Våre universiteter og høyskoler foreslås bygget ut i raskt tempo både når det gjelder bygginger og lærerstillinger. Tallet på utdanningsplasser i videregående skoler vil bli sterkt utvidet.

Arbeidet med å styrke folkeskolen vil fortsette. Niårig enhetsskole gjennomføres i nye kommuner.

Regjeringen vil legge fram planer for bygging av gymnaser og tekniske skoler, og for styrking av sjømannsutdannelsen.

Det vil bli lagt fram forslag om styrking og samordning av lærerutdanningen. Behovet for prestestillinger sett i sammenheng med bosettingsutviklingen vil bli utredet.

Det blir utarbeidet en plan for reising av student- og elevheim, og Regjeringen fore-

slår en første bevilgning til dette formålet for 1961.

Videre vil det bli lagt fram forslag om regler for støtte til ungdomsarbeidet og det frivillige opplysningsarbeid.

Det vil bli lagt fram forslag til en lov om sosial omsorg som skal avløse forsorgslovgivningen.

Det forserte arbeid med å bygge ut den psykiatriske omsorg vil fortsette og vil føre til at det i det kommende år tas i bruk 700 nye sengeplasser.

Det vil bli lagt fram for Stortinget melding om barne- og ungdomsvernet og om ungdomskriminaliteten, og melding om den videre utvikling av det forebyggende edruskapsarbeid.

Mulighetene for utbygging av nye støttetiltak til familier med mange barn vil bli utredet, og det vil bli lagt særlig vekt på å gjøre utdanningsmulighetene mindre avhengig av forsørgernes inntekt og bopel.

Jeg ber Gud signe Stortingets gjerning og erklærer Norges 105. ordentlige Storting åpnet.

Gitt på Oslo slott 30. september 1960.

Under Vår hånd og rikets segl

OLAV
(L. S.)

Einar Gerhardsen

Leif Østern

Etter at melding om rikets tilstand og bestyrelse var lest opp av statsråd Helge Sivertsen, mottok

Presidenten på Stortingets vegne forannevnte dokumenter og uttalte:

Deres Majestet!

Det 105. ordentlige Storting som nå er åpnet, er det siste i denne valgperioden.

Det fremgår av trontalen at dette Storting vil få mange og store saker til behandling.

De internasjonale problemer opptar i denne tid våre tanker i særlig grad. Den verden som omgir vårt land, er preget av uløste problemer, av spenning og uro. Det er De forente nasjoners 15. generalforsamling et tydelig vitnesbyrd om. Ikke uten bekymring har vi måttet konstatere at situasjonen i det siste har kvasset seg til. Det er også Stortingets syn, og det er vårt inderlige håp at tvistespørsmålene statene imellom må bli løst gjennom forhandlinger. Fred er selve grunnvilkåret for det byggende arbeid i vårt eget land. For Norge er det en oppgave av første rang å trygge fre-

den ved vårt arbeid i de internasjonale organisasjoner som vårt land deltar i. I disse bestrøvelser vil Kongen og hans råd ha lojal medvirkning fra Stortingets side.

Arbeidsoppgavene i vårt eget land vil legge beslag på det meste av Stortingets tid. Disse oppgavene spenner over et vidt felt. Løsningen av dem vil stille store krav til vår evne til arbeid og samarbeid. Vi er folkets representanter, og det legger et særlig ansvar på hver enkelt av oss.

Deres Majestet uttalte i trontalen det ønske at Stortingets ansvarsfulle gjerning måtte bli til gagn for Fedrelandet. Dette er også Stortingets ønske. Målet vil være å gjøre vårt arbeid slik at det skal bli til beste for land og folk.

I tillit til at Stortinget og hver enkelt representant vil yte sitt beste for å løse de oppgaver som vi er kallet til å løse, samler vi oss i det gamle ønske:

Gud bevare Kongen og Fedrelandet!

Dette ønske istemte Stortingets øvrige medlemmer.

Hans Majestet Kongen med følge forlot deretter Stortinget, ledsaget av den deputasjon som hadde fungert ved mottagelsen.

Presidenten: Presidenten foreslår at Hans Majestet Kongens tale og beretningen om rikets tilstand og bestyrelse utlegges for behandling i et senere møte. Dette forslag anses bifalt.

Møtet hevet kl. 13.30.

Møte tirsdag den 4. oktober kl. 10.

President: L a n g h e l l e.

D a g s o r d e n:

1. Finansministerens redegjørelse for statsbudsjettet.
2. Referat.

Presidenten: Representantene Hans Berg og Erling Petersen som har hatt permisjon, har igjen tatt sete.

Statsråd Bjerve overbrakte 7 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r. 1.

Finansministerens redegjørelse for statsbudsjettet.

Statsråd Bjerve: Landet vårt har i fjor og i år hatt ein sterk økonomisk framgang utan større pressproblem. 1960-åra har såleis fått ein god start.

Framgangen har vore sterk trass i låge frakter og dårleg fiske. Nye tal frå Statistisk Sentralbyrå syner ein auke i bruttonasjonalproduktet på 5,5 prosent frå 1958 til 1959. Overslag i Finansdepartementet tyder på at bruttonasjonalproduktet i år vil bli bortimot 6 prosent større enn i fjor. Det ser såleis ut til at vi i det siste året har hatt den sterkaste økonomiske veksten sidan 1948. Rekna frå toppåret 1957 har vi hatt ein gjennomsnittleg årleg vekst på om lag 4 prosent.

Ei sterkt drivkraft bak den gode veksten har vore eksporten av varer og tenester, som i volum har stige med om lag 10 prosent årleg sidan 1958. Samla bruttoinvestering og offentlig konsum har òg stige i same tidsrommet, men mindre sterkt enn eksporten. Den inntektsauken som veksten i produksjonen har skapt, har gjeve grunnlag for og stimulans til ein sterk auke i det personlege konsumet. Det offentlege har i nokon monn stimulert til konsumauke ved noko mindre stram budsjettpolitikk, og bankene ved å finansiere meir avbetalingskreditt. Det er difor ingen grunn til å undre seg over at det personlege konsumet har stige med så mye som 4,5 prosent frå 1958 til 1959, og med om lag 5 prosent frå i fjor til i år. Desse tala samsvarer godt med den kjensla som vi alle har av allmenn velstandsauke.

Underskottet på driftsrekneskapen andsynes utlandet gjekk ned frå vel 1100 mill. kroner i 1958 til om lag 600 millionar i 1959. Når det gjeld talet for 1960, vil det ha mye å seie anten ein del større skip som skal leverast kring årsskiftet, kjem med i importstatistikken for desember i år eller for januar neste år. Dei førebels overslaga som Handelsdepartementet har gjort, syner eit driftsunderskott på kring 300 mill. kroner.

Held vi eksporten og importen av skip utanom driftsrekneskapen får vi eit overskott på 12—1300 mill. kroner i 1960. Dette overskottet er like stort som det overskottet vi med same reknemåte får for toppåret 1957, trass i at den dårlege fraktmarknaden i dag gjev Noreg mindre valuta av ein mye større seglande flate.